

05

A

1512

DISPUTATIO PHYSICA
De
FULMINE,

Quam

AUSPICE CHRISTO,

Sub

PRÆSIDIO

VIRI

CLARISSIMI ATQUE EXCELLENTISSIMI

Dn. M. JOHANNIS Sperlingen/

PHYSIOLOGIÆ PROFESSORIS PUBLICI,

Amplissimi Philosophorum Collegij

p. t. DECANI Spectabilis,

Dn. Præceptoris, Fautoris & Promotoris singulariter
honorandi,

Publicè propugnaturus est

JOH. ADAMUS MULLER Obernbrettâ-Franc.

*Ad diem 14. Martii, in Auditorio Majori
boris matutinis.*

WITTEBERGÆ

Ex officinâ Typographicâ MICHAELIS Wendt

ANNO M DC XLIII.

DISPUTATIO PHYSICA
DE
FULMINE

ALBERTO CHRISTO

PRÆSTO

12151 A 50

JOH. ADAMUS MILLER OPERARIUS

8947.2891

Ex officina Typographica in Halle
Anno MDCXXIII

Præloquium.

Ignium miracula nec pauca, nec levia sunt. Igne lapides solvuntur in ara, igne gignitur ferrum ac domatur. Igne fiunt cæmenta, cremato lapide igne. Igne ex arenâ vitrum funditur, aliaq; & naturæ & artis opera finguntur. Ut universalis artifex dictus fuerit, dubiumq; subortum, an plura absumat, an pariat. In Meteoris, admirandis illis Mundi spectaculis, exercet se egregiè, unde integra classis Meteororum Ignitorum pronata. Quæ inter Fulmina cum primis humanas movent mentes, terrentq; mortales. Si qua in nos tantæ rei cadere potest cognitio, vestigabimus opus hoc inter cælum terramq; extans & mentes indomitas Deumq; ipsum negantes stupefcere præstans.

THESES.

I. De fulmine plebs ait: malo fulmina non timere, quàm nosse. Alios doce, quemadmodum fiant. Ego mihi metum illorum excuti malo, quàm naturam indicari.

II. Respondet Seneca: Sequar quò vocat, omnibus enim rebus, omnibusq; sermonibus aliquid salutare miscendum est. Cum imus per occulta naturæ, cum divina tractamus, vindicandus est à malis suis animus, ac subindè firmandus: quod etiam eruditus, & hoc unum agentibus necessarium est: non ut effugiamus ictus rerum, (undiq; enim tela in nos jaciuntur) sed ut fortiter constanterq; patiamur. Invicti esse possumus, inconcussi esse non possumus: quanquam interim spes subit, inconcussos quoque esse nos posse.

III. Et paulò post: Contemne mortem, & omnia quæ ad mortem ducunt contempta sunt: sive illa bella sint, sive naufragia, sive morsus ferarum, seu ruinarum subito lapsu procidentium

A 2

ponde-

*Libr. 2. Quest.
Natur. cap. 59.*

pondera. Num quid amplius facere possunt, quam ut corpus ab animâ resolvant? Hæc nulla diligentia evitat, nulla felicitas domat, nulla potentia evincit. O te dementem & oblitum fragilitatis tuæ, si tunc mortem times, cum tonat! Itane salus tua in hoc vertitur? Vives, si fulmen effugeris? Petet te gladius, petet lapis, petet febris. Non maximum ex periculis, sed speciosissimum fulmen est.

IV. Nos illud petimus, quod licebat in familiâ Xenophonis, qui ita: Si à me ignem quis, aut aquam fortè non habente poposcerit, locum unde hauriat ostendam. Alterius nempe id est artificis. Suum tribuendum cuique, suum Ethico, suum Physico. Ille id agat, nos aliud. Ille affectus moderetur, nos contemplantur. Ille mortis monstret contemptum, nos indicabimus naturam. Ille fulminum excutiat metum, nos inculcabitur ortum.

Definitio.

V. Est igitur Fulmen meteorum ignitum in nubibus ex sulphuris & nitri pugna genitum, & ex iis violenter per aerem ad terram detrusum.

VI. Genus meteorum ignitum est. Ignium enim jaculationes testatur sensus, confirmat effectus. Differentia à Subjecto, Causa Proximâ, & Modo, sumitur. Quæ singula indaginis altioris sunt.

VII. Subjectum nubes est: sed *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ*. Nam & sine nubibus cœlo sereno facta leguntur fulmina. Plinius ait: In Catalinianis prodigiis Pompejano ex municipio M. Herennius Decurio sereno die fulmine ictus est. Et Seneca inquit: Ætna aliquando multo igne abundavit: ingentem vim arenæ urentis effudit. Involutus est dies pulvere, populosq; subita nox terruit. Illo tempore ajunt plurima fuisse tonitrua & fulmina: quæ concursu aridorum corporum facta sunt, non nubium: quas verisimile est, in tanto fervore aeris nullas fuisse.

Lib. 2. Cap. 51.

Quæst. Natur.

Lib. 2. Cap. 30.

VIII. Causa Proxima est, sulphuris & nitri pugna. Sulphur ad flammam concipiendam, alendam, & augendam necessarium est. Ubicunq; inflammatio datur, ibi sulphur subest. Et in terrâ, & supra terram. Et in nubibus, & extra eas. Lignis ipsis si non inesset, nec calefactioni inservirent, nec coctioni.

Hoc

IX. Hoc cum vaporibus elevatur, nubiumq; petit locum. Accenditur autem non secus ac nostris in terris. Quis enim nescit flammam non flammâ semper gigni: sed nunc motu, nunc aspersione aquarum, nunc attritu corporum, nunc reflexione radiorum, nunc modis aliis. Dives enim natura est, & modus agendi multiplex.

X. Sonitus ex aeris fractione nascitur proximè. Aer enim percussus sonum edit. Hinc murmura ventorum, cunctiq; strepitus. Hinc omnis linguarum exercitus vocalis est, cunctaq; tubæ & tarantaræ sonant ac resonant.

XI. Frangitur autem aer à nitri & sulphuris concursu. Sulphur enim & nitrum tamdiu se invicem tolerant, quamdiu calor non excitatur, nec flammam sulphur concipit. Factâ verò inflammatione pugna oritur, aerq; interceptus frangitur, unde fragor & crepitus.

XII. Non secus ac in pulvere pyrio fit. Hic enim pariter è sulphure & nitro componitur. Unde & flammam & sonum dat. Flammâ accensi sulphuris effectus est: sonus ac fragor nitri fugientis aeremq; frangentis. Eadem ergò materia ad nubes delata eodem edit effectus.

XIII. Et sanè magnâ in copiâ terræ eieciunt effluvia, quæ de sulphure, nitro, bitumine, calce, & aliis participant. Hæc non allisa tantum, sed & levi aspersa humore accendi queunt. Sicut notum cunctis, calcem vivam humidi aspersione accendi.

XIV. Celeberrimus Sennertus ait: Non ignotum ex nitro, sulphure, calce vivâ & bituminibus misturas fieri posse, quæ humidi aspersione, veletiam sputo saltem accenduntur. Vis autem illa neque à sulphure solo, neque à nitro pendet, sed ab iis mistis.

*Epit. Phys.
Lib. 4, Cap. 3.*

XV. Et paulò post: Ex quibus de generatione tonitruï judicare non difficile. Nam ubi vapores sulphurei & nitrosi tempore æstivo à calore Solis, præcipuè flantibus ventis meridionalibus invisibiliter fursum elevantur, & postea vel à ventis oppositis, vel frigiditate mediæ regionis uniuntur & condensantur, fit ut ibi accendantur, atque hic & sonus & coruscatio oriatur.

XVI. Dubium verò surgit, an nitrum quoque inflammetur? Ajunt id communiter, sed de causâ desperant prorsus. At verè causam quærunt rei quæ non est. Nitrum salis species est. Inflammatio non salem, sed sulphur sequitur. Non ergò nitro tribuendum, quod sulphuris est.

*In Consens. ac
Diss. Cap. 29.*

XVII. Unde Experientissimus Sennertus ait: Puto nitrum non accendi, sed potius ab igne aufugere, illumque maximè averfari, & contrà ignem nitrum. Etenim si ferro candenti injiciatur nitrum, non accenditur, sed saltem exhalat. Si verò in carbonem ignitum injiciatur, tum flamma eequidem excitatur, non quod nitrum inflammatur, sed quod ignis, cum in carbonem nitrum sese penitus insinuat, nitrum fugit.

XVIII. Modus hic est. Fulgur velut nube ruptâ ad terras detruditur, quas latè illustrat: & sæpè junguntur tonitrua, quæ fragore terras terrent: ipsum quoque telum fulmineum interdum dejicitur, stupidosq; facit mortales.

XIX. Fulgur itaque est flammæ micatio, à sulphure accenso orta, lumen de se spargens, lateque tractum terrenum illustrans.

Exerc. 16. f. 1.

XX. Descendit hoc, nec tamen grave est. Non naturæ propriæ, sed externi pellentis ope. Unde Scaliger ait: Quæ è summo descendunt, ea moveri (didicimus) motu hoc, aut per se à naturâ, aut per accidens à vi. Naturâ descendit pluvia, quæ erat exhalationis pars, subvecta primùm calore misto: quo altius abeunte destituta suo pte pondere defertur. Vi autem vapor igneus excutitur deorsum expressione.

XXI. Tonitru est sonus in nube ex fractione aeris ob sulphuris ac nitri pugnam excitatus.

XXII. Differunt tonitrua sono. Quædam enim acutum, quædam gravem sonum edunt. Prout aër nubibus inclusus finditur ac scinditur. Cum celerrimè à materiâ subtilissimâ & rapidissimâ frangitur, acria fiunt tonitrua, quæ attonitos reddunt homines. Cum tardè à materiâ crassâ agitatur, murmur oritur grave & raucum, quod commoda potius quàm damna promittit.

XXIII. Lapis fulminaris est corpus durum ac solidum in nubibus generatum, & cum fragore in terram prolapsum.

Hoc

XXIV. Hoc fulmineum telum in nubibus generatur, nil obstante quod lapides matricem quasi terram postulent. Non sane tanta loci certitudo, tanta necessitas. Facilis procreatio lapidum est praesente spiritu lapidifico. Facile etiam hic elevatur, & hunc fulminis generat cuneum. Sicut ferrum quoque & chalybem ibidem generari terrisq; immitti, docuit magistra rerum experientia.

XXV. Dividitur Fulmen in Terebrans, Discutiens, & Urens.

Divisio

XXVI. Terebrans est, quod ob sui tenuitatem terebrat ac durissima quaeque comminuit. Hoc conflatum fuit argentum salvo & illaeso marsupio. Hoc liquefactus gladius integra vaginâ. Hoc consumpta animalium ossa carne inviolatâ. Hoc mutata vina illaesis dolis.

XXVII. Seneca inquit: Mira fulminis, si intueri velis, opera sunt nec quicquam dubii relinquentia, quin divina insit illis & subtilis potentia. Loculis integris ac illaesis, conflatur argentum. Manente vaginâ, gladius liquefcit. Et inviolato ligno, circa pila ferrum omne destillat. Stat dolio vinum, nec ultra triduum rigor ille durat.

Lib. d. Cap. 13.

XXVIII. Discutiens est, quod conglobatum spiritus sulphurei & nitrosi, coacti & procellosi, commixtam vim habet. Hoc disjiciuntur ac dissipantur icta. Hoc turres franguntur, quercus scinduntur, aliaq; licet durissima sint disjiciuntur.

XXIX. Quod dissipat, habet Seneca, conglobatum est, & habet admixtam vim spiritus coacti & procellosi. Itaque illud fulmen per foramen quod ingressum est, redit & evadit. Hujus late sparsa vis rumpit icta, non perforat.

Cap. 40.

XXX. Urens est, quod magis igneum est, & tacta laedit vel afflando, vel accendendo, vel comburendo. Hoc domus accenduntur, homines extinguntur, tuguria comburuntur.

XXXI. Subtiliter Seneca scribit: Tertium illud genus quod urit, multum terreni habet, & igneum magis est, quam flammeum. Itaque relinquit magnas ignium notas, quae percussis inhæreant. Nul- lum quidem sine igne fulmen venit: sed hoc proprie igneum dicimus, quod manifesta ardoris vestigia imprimat.

l. 4.

aus

aut fuscet, tribus modis urit: aut enim afflat, & levi injuriâ lædit, aut comburit, aut accendit. Omnia ista urunt, sed genere & modo differunt. Quodcunq; combustum est, utiq; & ustum est. At non omne quod ustum, utiq; & combustum est. Item quod accensum est. Potest enim illud ipso transitu ignis ussisse. Quis nescit quædam uri quidem, nec ardere? Nihil autem potest ardere, quod non uratur. Unum hoc adjiciam. Potest aliquid esse combustum, quod non sit accensum. Potest accensum esse, nec combustum.

Quæstiones.

1. An fulmina ex calidi & sicci pugna trahant ortum?

Lib. 2. Natur.
Quæst. Cap. 18.

Resp. Fulminum generationem communiter hoc fieri putant pacto. Halitus calidi & sicci elevantur, & in mediâ aeris regione in nubem conglobantur. Tunc pugna calidi & frigidi oritur, ubi calidum à frigido obsesum exitum quærit, huc illucq; per nubis cavitatem discurrit ac tandem perrumpit. Ubi sonitus excitatur, non secus ac in lignis & castaneis igni admotis. Halitus enim rarefactus, nec locum quo contineatur satis amplum natus, vi quâ porta dari potest erumpens fragorem illum excitat. Quem modum Seneca etiam approbat & exemplis declarare laborat. *Primum omnino, inquit, non quocunq; modo allisa sunt, sonant, sed si aptè sunt composita ad sonum edendum. Aversa inter se manus collisa non plaudunt, sed palma cum palmâ collata plausum facit. Et plurimum interest, utrum cave concutiantur, an plana & extenta. Deinde non tantum nubes ire oportet, sed agi magnâ vi, & procellosâ. Etiam mons non scindit nubem, sed dirigit, & primam quamq; partem ejus solvit. Ne vesica quidem, quocunq; modo*

modo spiritum emisit, sonat. Si ferro divisa est, sine ullo aurium sensu exit. Rumpi illam oportet, ut sonet, non secari. Idem de nubibus dico: nisi multo impetu dissiluerit, non sonant. Adjice nunc, quod nubes in monte acta non franguntur, sed circumfunduntur in aliquas partes montis, arboris ramos frutices, aspera saxa & eminentia. Et ita discutuntur, & si quena habent spiritum, multifariam emittunt, qui nisi universus erumpit, nec crepat. Hoc ut scias, ventus qui circa arborem funditur, sibilat, non tonat. Lato, ut ita dicam ictu, & totum globum semel dissipante opus est, ut sonitus erumpat: qualis auditur cum tonat. Præter hæc naturâ aptus est aer ad voces. Quidni? cum vox nihil aliud sit; quàm ictus aer? Debenent ergo nubes utrinque diffecari, & cava & intentæ. Vides enim quantò vocaliora sint vacua quàm plena, quantò intentæ, quàm remissa. Ita tympana & cymbala sonant: quia illa repugnantem ex ulteriore parte spiritum pulsant, hæc ad ipsum aerem acta, nisi concavo non tinniunt. Hæc Seneca. Verum nec vera sunt quæ narrat, nec tantæ rei causæ. Fundamenti loco ponit nubium cavitatem & intentionem. Ast quàm lubricum hoc, quàm nullo sensu, nullâ ratione probatum! Nubes quid aliud, quàm nebula, quàm vapor? Ostende cavitatem in vapore, ostende in nebula. Quod nebula est in aere infimo, nubes est in medio. Ut diversitas loci diversum gignat meteorum. Daturne in nebulâ cavitas, quemadmodum in tympano? Vapores suntne cavi, cavi fumi? Neutiquam. Per medias nubes sæpè transimus, inquit Seneca. Et recte. Lib. 1. Cap. 40 Qui enim montium altiorum summa conscendunt, per nubes transeunt. Quis sensus, quæ ratio cavitatem ibi observat? Intentio etiam nunquam advertitur. Quod intenditur, solidum sit. At nulla in nube soliditas, sicut nulla in nebula, nulla in vapore, nulla in fumo.

B

Quod

Quod intenditur, etiam continuum sit. At vix conti-
 guitas in nube, in nebulâ, in vapore, in fumo; nedum
 continuitas. *Ubi ex re aliquâ, inquit Celeberr. Senner-*
tus, quæ vel putrescit, vel comburitur, vel aliàs à calore resol-
vitur, vapor aut fumus attollitur, visus quidem è longinquo
corpus continuum esse judicat; cum tamen non sit continuum,
sed atomorum multa millia inter se confusa. Ut ergò in va-
 pore, ut in fumo, neque cavitas, neque intentio: ita &
 in nebulâ, in nube, neutrum. Atque hinc in pugná illâ
 calidi & frigidi semper patebit porta, ut nunquam vis
 tanta faciendi eam necessaria sit. Non enim materia
 nubium ferrea est, aut saxea. Patet ubique transitus,
 patet patentissima porta. In lignis & castaneis, imò
 pomis etiam ac piris, igni admotis, res est longè diversa.
 Adest enim ibi durior ac solidior cortex, qui vaporibus
 vetat transitum. Adsunt angustix, quibus velut carce-
 ribus vapores, ex humoribus latentibus ignis operâ exci-
 tati, concluduntur. At datur in nubibus via, non datur
 obex. Et unde tandem ignis iste, cum flamma emicat?
 Non ex calore, cum accidens in substantiam haud ab-
 eat. Non ex aere, cum Elementorum transmutatio
 magnum sit postulatum.

*II. An fulmina immediatè à Deo aut
 genis excitentur?*

*In Theatr.
 Nat. Lib. 2,
 pp. 17, 208.*

Resp. Joannes Bodinus totus in eo est, ut natura-
 les fulminis causas evertat penitus. Hinc ad divinam
 aut dæmoniacam potestatem fugit unicè. *In omnibus*
inquit, fulminum generibus conspicua vis geniorum apparet,
ignes levissimos contra naturam ingenti potestate deorsum in-
stantium & admirandas effectiones producentium. Hoc ut
 obtineat, aliquot format quæstiones, lectu non indignas.

Evi-

Evidentiæ gratiâ quinque notabimus. Prima sit: *Cur sæpè ruptis flammâ nubibus, ingentia tonitrua exaudiuntur, sæpius tamen effractis & hiantibus fulgur tantùm sine tonitru emicat?* Respondet. Nullum argumentum majus est, quo demonstrari possit tonitrua non à fragore nubium, sed potius *Deia* vel *δαίμωνι* δυνάμει excitari. Secunda: *Cur non fragore nubis tonitrua cieri fateamur?* Respondet. Semper sic ruptis flammâ nubibus tonaret: & sine nubibus tonitrua nunquam exaudirentur, cum tamen utrumque falsum sit: quoniam & sine ullis nubibus cœlo sereno tonitrua exaudiuntur, & sæpissimè fractis ab igne nubibus nulla tonitrua percipiuntur. Tertia. *Nonnè videmus è tormentis bellicis maximo cum fragore aerem erumpere?* Respondet. Id quidem probabile esset in nubibus, si materia nubium *ænea* aut *ferrea* esset, & fugâ vacui pulveres sulphurei ac nitrosi concluderentur: sed cum nihil sit vapore mollius, nihil exhalatione levius, cum nulla sint angustia, quibus aer quasi carceribus quibusdam concludatur, sed patentissimis regionibus excurrat, quis tam bebes, tam cæcus, qui rationes istas sine risu audire possit? Prætereà constat sine ullis nubibus cœlo sereno tonitrua exaudiri. Quarta. *Qui sit, ut quibus locis fulmina decidant, teterrimus sulphuris odor totum aerem infestet?* Respondet. Id certissimam demonis præsentiam significat: nam ubicunque demones cum hominibus nefaria societatis fide copulantur, fædissimum semper relinquunt sulphuris odorem, quod sortilegi sæpissimè experiuntur, & consitentur. Quinta. *An etiam verum est, eos ignes qui à nostris fatui vocantur, & qui circa sepulcra, paludes ac patibula vagantur demones esse, ut plerique putant?* Respondet. Ludibria demonum esse vel hoc argumento convinci potest, quod sibilo procul etiam evocati celerrimè advolant, & vocantem necant, aut crudelissimè torquent, nisi fenestram, qua venientem viderit repentè concludat:

eludat: viatores etiam in flumina aut periculosa precipitia
sequentes deducunt, quos arcere si voles, clara voce Deum ap-
pellare, aut primum facie terram contingente adorare oportet.
Hoc amuletum majoribus nostris acceptum ferre debemus.
Hæc Bodinus, qui talem fulminis struit Definitionem: *Fulmen est inflammata exhalatio, genierum ope agitata, & à
superioribus potestatibus deorsum disjecta, cum ingenti fragore,
quem tonitru vocant, ac teterrimo sulphuris odore.* Verum
causarum ignorantia eò adegit Virum, ut miserè crede-
ret, naturæ viribus fieri non posse fulmina. Sed si omne
id quod non capit satis ratio, è naturæ eliminandum
theatro, nihil tandem haberemus, quod naturam agno-
sceret formatricem. Ubique clamandum cum Scali-
gero: In luce verum tenui caligamus, in mediocri cæ-
cutimus, in majore cæci sumus, in maximâ insanimus.
Neque rationibus Bodini facere satis, difficile. Primum
enim Dei gloriosi manum potentissimam agnoscimus
omnino. Nunquid tu emittes fulgura, Iobus ait, &
ibunt, dicentq; Ecce nos? Sacræ literæ verò dum pri-
mam celebrant causam, haud negant secundas. Dæmo-
num quoque sapè concurrere ludibria, quis neget?
Non illi procul à nobis, non in ignotis versantur sedibus,
sed terras perambulant, ignem è cœlo decidere faciunt,
& Jobi oves ac liberos flammâ perdunt. Non tamen
semper fit, quod semel fit, atque iterum. Neque à solo
fit, quod concurrente naturâ fit. Ignes levissimi cum
descendant, nec propriæ naturæ impetu, nec Satanæ
molimine, id agunt. Tertia datur causa, hostis præsen-
tia ac violentia. Cum fulgur sine tonitru emicat, sulphu-
rea cum primis adsunt effluvia, quæ flammam facile
conciunt, splendoremque excitant. Sine sonitu ve-
rò hæc coruscatio fit, quia nitrum aut non adest, aut non
exqui-

Cap. 38. v. 35.

Cap. 1. v. 16.

exquisite mistum est. Cum tonitru sine fulgure datur, nondum inflammatum sulphur est. Cum tamen incallescere jam coeperit, averfari hoc & aufugere conatur nitrum. Hinc illæ turbæ & murmura tanta. Sine ullis nubibus coelo sereno fulmina cum fiunt, eadem sulphurea & nitrosa prostant effluvia. Hæc enim ut in nubibus, ita & sine illis, nunc flammam, nunc sonum, nunc utrumque pariunt. Et tormentis bellicis non ob fugam vacui, sed naturale sulphuris ac nitri dissidium, ingens excitatur fragor. Teterrimus sulphuris odor, non ubique Satanæ indicat præsentiam. Si nonnunquam sulphur hujus instrumentum, num colligendum à particulari ad universale? Et qualis quæso sequela; Satan ubi cum hominibus rem habet, fædum relinquit odorem: ergò ubi fædus odor, ibi Satan? Quanquam & multa fulmina sine odore sulphureo sint. Denique cum igni fatuo se jungit dæmon, suum tribuendum igni isti, suum dæmoni. Fenestram verò huic aperiendam, credat cui dæmonum nescia natura. Transeant cætera.

III. Unde miranda fulminis effecta?

Resp. Lucius Scipio, inquit Nonius, cum aurum haberet in cistâ vimineâ, ita fulmine est icta, ut cista esset integra, aurum verò colliquisset. Et Plinius ait: *Fulminum ipsorum plura genera traduntur. Quæ sicca veniunt, non adurunt, sed dissipant. Quæ bumida, non urunt, sed infuscant. Tertium est, quod clarum vocant, mirifica maxime natura, quo dolia exhauriuntur intactis operimentis, nulloq; alio vestigio relicto. Aurum, & æs, & argentum liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustis, ac ne confuso quidem signocera. Marcia princeps Romanorum icta gravida, partu exa-*

nimato, ipsa citra ullum aliud incommodum vixit. Addunt
& alia Autores. Animalia, dicunt, non venenata, ve-
neno imbuuntur; venenata, veneno privantur. Dor-
mientis oculos fulmen aperit, vigilantis claudit. Feles,
canes, & capras, fulmina maximè petunt. Aquilam,
laurum, vitulum marinum, & hyacinthum, non fe-
riunt. Hæc & similia de fulmine narrant docti & indo-
cti. Ubi si semper paterent circumstantiæ, forsan minus
laboraremus. Non parum præstat transitus, nunc ce-
lerior, nunc tardior. Minus enim sævit patente transi-
tu fulmen. Negato eo viam quærit impetu. Sic lo-
culis salvis conflatur pecuniam, vaginâ illæsâ lædit gladium,
gravidâ salvâ extinguit fætum. Quicquid enim reperit
solidum, ut contumax vincit. Quod cedit, aut nullâ,
aut levi afficitur injuriâ. Animalia verò non venenata
veneno imbuuntur, ob pravum fulminis spiritum. Ve-
nenata veneno privantur, quia idem spiritus venena se-
cum aufert. Similia enim tolluntur similibus, venena
venenis, calida calidis, frigida frigidis, pingua pingui-
bus. Dormientes fulmine percussi apertos habent o-
culos, quia perterriti subitò oculos aperiunt, quos mor-
te oppressi claudere nequeunt. Vigilantes clausis re-
periuntur oculis, quia ne fulmina terribilia conspiciant,
oculos claudunt, quos post aperire non licet. Feles,
canes, & capras, fulmina petunt maximè, ob spiritus sul-
phureos in animalibus hiscè frequentiores. Quanquam
experientia fallax, fama que tam falsi, quam ve-
rinuncia sit. Mundus delectatur fabulis,
hominesq; simplici vero triplex
adjiciunt falsum.

F I N I S.

Ad

Ad
Doctissimum Dn. Respon-
dentem.

 *Uid' nubes atra, quid rauca tonitrua
praesent,
Claraq; quid valeant fulmina missa
pelo,*

*Dum quæris, Tibi dulce Dei prælustria facta
Pandere commonstras, gratulor hos animos.
Maacte tuo genio! Vires exponere rerum
Contende & factis digna brabea feres.*

M. Johan. Sperling/
p. t. Decanus.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Doctissimum Dn. Reipon-
dentem.

Handwritten text in the middle section, including a signature and possibly a date or location, which is mostly illegible due to fading and bleed-through.

M. Johan Sperling
P. D. D. D.

05 A 1512

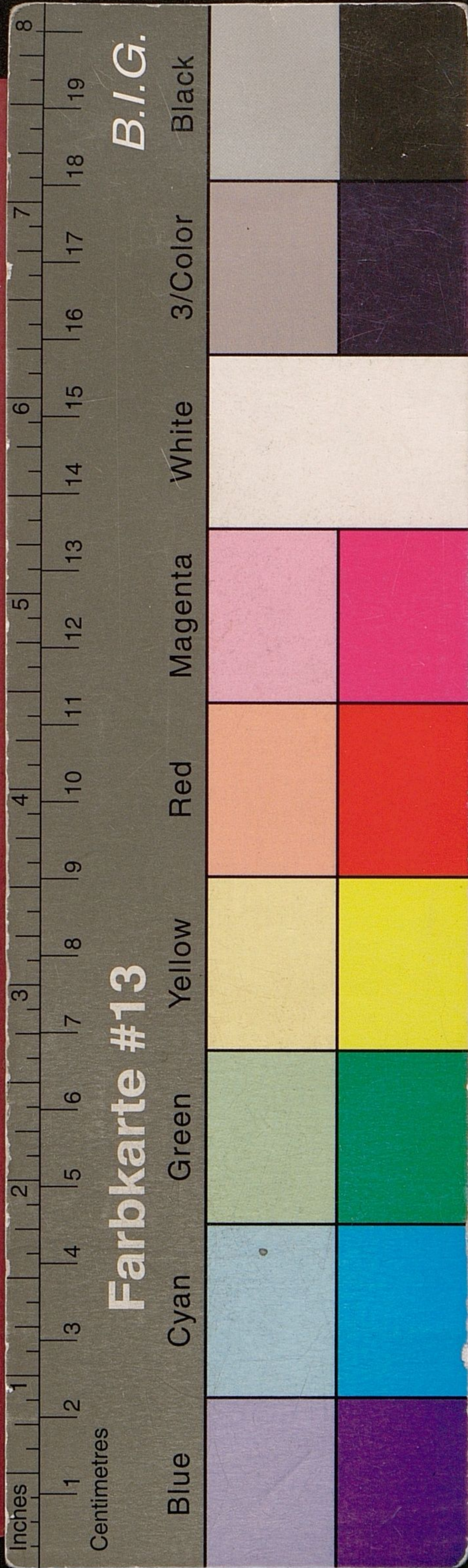
ULB Halle 3
003 778 533

1017 201

DISPUTATIO PHYSICA
De
FULMINE,

Quam
AUSPICE CHRISTO,
Sub
PRÆSIDIO

VIRI
CLARISSIMI ATQUE EXCELLENTISSIMI
Dn. M. JOHANNIS Sperlingen/
PHYSIOLOGIÆ PROFESSORIS PUBLICI,
Amplissimi Philosophorum Collegij
p. t. DECANI Spectabilis,
Dn. Præceptoris, Fautoris & Promotoris singulariter
honorandi,

Publicè propugnaturus est
JOH. ADAMUS MULLER Obernbrettâ-Franc.

*Ad diem 14. Martii, in Auditorio Majori
boris matutinis.*

WITTEBERGÆ
Ex officinâ Typographicâ MICHAELIS Wendt
ANNO M DC XLIII.